

Vakulova meteorima o vjerskim temama i vremenu, o svecima i blagdanima

Vrijeme je vječna čovjekova preokupacija, izazov i inspiracija. Nema razdoblja u kojem ga ne spominju filozofi, pjesnici, slikari ili glazbenici. U znanstvenom smislu vrijeme je temeljna fizikalna veličina koja obilježava trajanje zbivanja ili razmak između dvaju događaja. Filozofski, fizički, biološki ili metafizički shvaćeno vrijeme je relativno: lijepo, ružno, dugo, kratko, ugodno, neugodno... Ono teče, prolazi, trči, bježi, izmiče uz nas i bez nas. Vrijeme je istodobno statika i dinamika: nastaje, traje i nestaje, stvara se i troši, dolazi, prolazi, odlazi... Donosi nas na ovaj svijet i odnosi u vječnost. To je ocean kojim plutamo i lutamo udarani njegovim valovima ili rijeka koja nas sudbinski nosi u nepovrat, a klima je nagib, naginjanje ili prosječno stanje atmosfere nad određenim mjestom ili područjem u određenom razdoblju uzimajući u obzir prosječna i ekstremna odstupanja. Tijekom vremena klima se mijenja: nekad je toplija, a nekada hladnija. Izmjenjuju se ledeni pokrovi i globalna zatopljenja promjenom temperature, vlage, naoblake i oborina, vjetra i tlaka zraka. „Stalna na tom svijetu samo mijena jest“ – tvrdili su i dokazivali mnogi filozofi, a pjesnički je to izrazio romantičar Petar Preradović sažimajući temeljna pitanja i odgovore o životu, svijetu i čovjeku, o vremenu i nevremenu.

U kakvom su odnosu vjera i znanost, jesu li sveci doista bili prognostičari, zašto su istinski vjernici-kršćani bili mnogi fizičari? Nobelovac Albert Einstein tvrdi da je *znanost bez vjere hroma, a vjera bez znanosti slijepa*: „Svatko tko se ozbiljno bavi znanstvenim radom vjeruje da postoji duh koji se očituje u zakonima Svemira – Duh daleko superiorniji od ljudskog, pred kojim se mi s našim skromnim mogućnostima moramo osjećati poniznima.“ Dakle, vjera i znanost nisu sukobljene, već su komplementarne, međusobno se nadopunjuju i osvjetljavaju. Mnoge su vremenske pojave, od tuče u drevnom Egiptu do bijesnih oluja na Galilejskom jezeru, opisane u Bibliji, primjerice: *On kišom rosi po svem licu zemljinu i vodu šalje da nam polja natapa.* (Job 5,10) *Oblake diže s kraja zemlje; stvara kiši munje, vjetar izvodi iz skrovišta njegovih.* (Psalmi 135, 7) Vrijeme je, baš kao i mi – naš život i smrt, u Božjim rukama. Milošću Njegovom sunce sja ili sniježi, nastaju svjetlo ili tama, snažne oluje, magla, grmljavina, ljetne suše ili jutarnja rosa. Biblija nas poučava: *Uvečer govorite: „Bit će vedro, nebo se žari“, a ujutro: „Danas će nevrijeme, nebo se tamno zacrvenjelo“.* (Matej 16:2,3) Nadalje, Propovjednik navodi: „Sve ima svoje doba i svaki posao pod nebom svoje vrijeme. Vrijeme rađanja i vrijeme umiranja; vrijeme sađenja i vrijeme čupanja posađenog... Što biva, već bijaše, i što će biti, već je bilo; a Bog obnavlja što je prohujalo...“ Barokni pjesnik Gundulić o vremenu i klimi kaže: *Pokli Božja veličina / u početak svijet satvori, / sred općenijeh najprije tmina / od svjetlosti zrak otvori / i ostaše razlučene / s bijelim danom noćne sjene... I sred ovih netom tmina / čoek se rodi, mrijet počina. / Vrijeme hara stanac kami / i žestoko gvožđe izjeda; / a hoćemo mi, da nami, / ki smo od zemlje, svrhe ne da? / A ako život naš je zgledan, / vas nije drugo, neg hip jedan. / Što je bilo, prošlo je veće, / što ima biti, još nij' toga, / a što je sada, za čas ne će / od prošastja ostat svoga, / na hipu se vrijeme vrti, / jedan hip je sve do smrti... Vrijeme leti / i u dohodu svom prohodi; / zgledaj ga si, svid se, tko si, / ufaj, kaj se, moli, prosi... / Dobri će u raju puni uresa, / gdi u vedrini bez oblaka / sja vrh sunca i nebasa / jedna svjetlost u tri zraka. / pod pristoljem gdi višnjime / stoji udes, sreća i vrime... / Liepa dušo, ka u nas shodiš / neumrla, čista i bijela, / ti od života dan izvodiš; / vječna svjetlost tva vesela / neba je zraka, svijeta dika, / plod višnjega sunca i slika... Svjedoci smo učestalih promjena, izazova, očekivanih i neočekivanih uzbuđenja i problema. Zanima li vas vrijeme ili klima, znanstvena prognoza ili meteorima, na sva pitanja odgovor daju Vakulove *Vjerske teme i vrijeme - Meteorima o svecima i blagdanima*.*

Sve ima svoje vrijeme, ali kakvo će biti: hoće li padati led, grmjeti, kišiti ili sniježiti? Na to nam pouzdan odgovor daje znanstvena prognoza – vremenska, područna, letna, sletna, uzletna, kratkoročna, srednjoročna ili dugoročna procjena budućih zbivanja na temelju poznatih podataka ili predviđanja. Što ćemo odjenuti ili obuti, kišobran spremiti ili ponijeti? – ovisi o tome kakvo će vrijeme sutradan biti. Mnoge zanima što o (ne)vremenu kažu na radiju, internetu ili televiziji; što je Vakula rek'o, a što svetac porek'o? O prognozi vremena, meteorolozima i sinoptičarima čitajte, guglajte, razmišljajte da vas ne zatekne grom iz vedra neba ili ne zahladi baš kad vam sunce treba. Predviđanjem vremena bavili su se (prema narodnoj predaji) mnogi sveci, a danas se njome bave se prognostičari odnosno geofizičari-meteorolozi koje zasigurno nikada umjetna inteligencija neće zamijeniti, ali može im tehnološki posao ubrzati i savršeniji prognostičko-digitalni alat dati.

Vakulove *Vjerske teme i vrijeme*, s podnaslovom *Meteorima o svecima i blagdanima*, podsjećaju čitatelje na pučko vremenoslavlje ili stare narodne izreke o vremenu, u kojima se spominju sveci i blagdani, a čiji je poštovatelj i medijski promicatelj bio legendarni meteorolog mr. sc. Milan Sijerković. Ova zanimljiva poetsko-prozaična zbirka sabranih tekstova znanstveno pojašnjava prednosti i slabosti pučko-svetačkih izreka i upozorava na važnost kvalitetnih meteoroloških prognostičkih izračuna temeljenih na znanstvenim istraživanjima koja nam pomažu razumjeti i pratiti aktualne klimatske promjene. Nevelika, ali znakovita knjiga sadrži poučan *Predgovor o vremenskim prognozama nekada i sada*, zatim slijede *Vjersko-prognostičke mudrolije iz pučke meteorologije* u kojima se spominju sveci i vjerski blagdani, a na to se nadovezuje *Znanstveno utemeljena meteorima o svecima i blagdanima* – najave ili naslovi vremenskih prognoza (koji su se povremeno pojavljivali na dijelu medijskih platformi HRT-a s meteorološkim sadržajem najave), te *Aforistične vremenske prognoze i Klimatske rime* – zapisi iz prve zbirke Vakulovih meteorima "Rimovane meteoprognoze u doba koronavirusa". Uz kratku bilješku o piscu, knjiga sadrži i posvetu autorovom učitelju, profesoru, šefu i kolegi magistru znanosti Milanu Sijerkoviću, o kojem najizravnije govore prigodni stihovi: *Opustjela je meteosfera, / pet godina već nema Sijera / i njegovog nadahnutog "pera" / i kod vedrine i kod nevera, / legendarnog meteošarmera, / promotora velikih razmjera... / Volio ga je "eter", kamera... / E pa njemu u čast - bez dileme: evo "Vjerske teme i vrijeme" il' - Meteorima o svecima pa i raznovrsnim blagdanima...*

Dakako, i ova knjiga Zorana Vakule, poput zabavnih i poučnih *Vremenastih priča* ili interaktivnih meteoslikovnica, ima snažne kulturološke, popularnoznanstvene i pedagoške vrijednosti jer je namijenjena svim uzrastima čitatelja koje podsjeća, usmjerava i poučava trajnim vrijednostima, nadasve mudrostima, iskustvu i izazovima vremena u kojem živimo. Ljudi danas, podložni utjecajima interneta, uronjeni u virtualni svijet, premalo čitaju kvalitetne i poučne knjige pa ljudski mozak postaje ravnodušan pod utjecajem tehnologije i gotovih rješenja, čemu se svi mogu oduprijeti upravo čitanjem i kritičkim promišljanjem. Čitanje je temelj svakoga učenja, znanja, iskustva, doživljavanja i osjećanja.

Zbirka tekstova *Vjerske teme i vrijeme – Meteorima o svecima i blagdanima* sabire vremenito nematerijalno blago usmene predaje, tiskanih i digitalnih ostvarenja različitih naraštaja, a zahvaljujući jednostavnom jeziku i stilu pisanja te vezanim stihovima odnosno rimi lako se čita i pamti ljeti i zimi, u sobi ili čitaonici, u vlaku, autobusu ili učionici. Kao svestran i rado čitan pisac mnogih tekstova, stručni predavač, neumoran promicatelj meteorologije meteorimama, meteostripovima, meteokarikaturama, meteoslikovnicama, filmovima, TV serijama i kazališnim predstavama, ovaj daroviti sin brižnih roditelja Josipa i Ane prognozama se bavi u sve dane da mu svaka rima meteorološki, jezično i stilski štima... Iz Naklade Vakula i njihove meteoradionice stalno struje neke nove silnice. Vjerujem da će uz (n)ovu knjigu zanimljivih i svezvremenskih Vakulovih meteorima mnogima biti toplija zima, a zbog vjerskih tema i svetaca mogla bi nam i ljeta biti duhovno snažnija i sveta. Knjigu svakako pročitati treba jer nadahnuti zapisi zahvaćaju sve što se zbiva između zemlje i neba zahvaljujući skladnom autorskom timu – Zoranu i Lavandi, njegovoj vjernoj životnoj družici, suradnici i urednici te uvijek kritički raspoloženoj kćeri Luni, studentici i vjernoj čitateljici.

Marija Pepelko, prof. savjet.

